Kecskeméti és Duna –Tisza közi közéleti lap
VII. évfolyam 7. szám – 2004. szeptember

(A kép 1976-ban „A szerelem bolondjai” című film forgatásának szünetében készült)

„Ez már a Bessenyei Ferkó világa“

Tóth Sándor felvétele: A Katona József Színház klubjában Bessenyei Ferenc, Lukács Sándor, Bozóki István és Kern András a Jókai-film forgatásának fáradalmait piheni ki

Ha volna az úgynevezett magyar öserő, akkor Bessenyei Ferenc többszörös Kossuth díjas, a Nemzet színésze lenne mintapéldája. (Nincs ilyen különleges képesség, mint ahogyan nincs német, orosz, angol öserő sem.) Imponáló megjelenés, zengő orgánum, izzó szenvedély, hivatástudat, szuggesztív megjelenítő képesség, magával ragadó drámaiság, jó énekhang, pompás versmondói adottság, páratlan jellemalakító készség, műfaji sokoldalúság; minden adva volt, hogy a magyar színháztörténelem legmagasabb csúcsaiig íveljen pályája. Mindent beváltott, amit tehetsége ígért.

Örömünkre többször láthattuk Kecskeméten előadói pódiumon, filmforgatás közben, játszott Hernádi Gyula Királyi vadászat című színművében. Többször részt vett a nyírerdei 48-as emlékháznál rendezett ünnepségeken.

Megfigyelhettem, hogy például a Pacsirta felvételei közben, akkor is játszott, amikor éppen nem volt jelenése. A színház volt a lételeme. Máig sajnálom, hogy nem jegyeztem föl a teátrum főbejárata előtti szavait. Friss levegőt szippantva ***Greguss Zoltánnal***, ***Lukács Sándorral*** cserélt gondolatot a rendezésképzésről. A többi éppen ráérő művész ultizott, trécselt a büfében, s ők, mindenekelőtt Bessenyei olyan szenvedéllyel vitatták a rendezői szak felvételi előírásait, a tehetség és a protekció viszályát, mintha életük függött volna álláspontjuk érvényesítésétől.

Kicsit ezt csodálta benne a hasonló alkatú, temperamentumú másik színészóriás: Kiss Ferenc.

1945-öt követő börtönbüntetése, majd szilenciuma után Kecskeméten rendezhettük meg első önálló estjét. 1962. február 7-én, a Piarista Gimnázium dísztermében nemcsak a közönségnek, saját magának is bizonyítani akart. Az akkor éppen hetven éves művész szerette pályáját, szerette a közönséget, szerette ezt a várost. „Kecskemét, régi-régi emlékek helye! Cserebogár, sárga cserebogár“ - jegyezte föl egy meghívóra.

A műsor végén hosszú-hosszú taps, de a nagy művész érezte, hogy ez már nem az igazi. Cseppnyi szomorúsággal - „az idő hogy eljár“ -, a méltó utódnak kijáró tisztelettel sóhajtotta: „Ez már a Ferkó világa“.

Bessenyei - ki más lehetett volna „a Ferkó“ - 1964-ben örömmel vállalta, hogy közreműködik a városi Lenin emlékünnepségen. A műsorban szó sem volt persze arról, hogy „Lenin él. Lenin élni fog“. Utólag fejünkre is csaptak azért a kísérletért, hogy ezt az alkalmat akkoriban két sikerrel játszott dráma összevetésére használtuk fel. A meghívott művészek Brecht és Németh László Galileiéből adtak elő részleteket a megyei tanács nagytermében, a mai kamaraszínházban. A rendezvény előtt ***Madarász László*** elnökhelyettes szobájában beszélgettünk. A diktatúra akkori szelídülését kihasználva, talán túlértékelve, Bessenyei művelődéspolitikai témákról fejtette ki a hivatalos álláspontoktól meglehetősen eltérő véleményét. Igazát kéthetes, hathónapos, és több éves politikai viccekkel bizonyította. *(Korosabbak tudják, hogy baráti társaságban úgy minősítették a rendszerbíráló tréfákat, hogy menyit kapna elmondója, ha a vicc bizonyos fülekbe is eljutna.)* A színész észrevette, hogy a megyei tanács egyik kedves, idősebb osztályvezetője mind riadtabban nézeget körül, egyre ijedtebben hallgatja a poénokat, legszívesebben kámforrá válna. Bessenyei hirtelen fölállt, szimatolva körbesétált a szobában, egy-egy pillanatra bekukkantott az iratszekrénybe, négykézlábra ereszkedve gondosan körülnézett az asztal alatt.

Megnyugtatóan intett az óvatos főtisztviselőnek:

- Nincs itt senki. Magunk között vagyunk. - És ott folytatta, ahol néhány pillanatra abbahagyta.

Heltai Nándor